

Szumulowizna

Czas : 75 min.
Dystans: 3 000 m.

Ząbkowska

Spacer rozpoczynamy na rogu ulic Targowej i Ząbkowskiej i idziemy w kierunku Szumulowizny (potocznie Szmulek). Nazwa pochodzi od żydowskiego założyciela osady, Szmula Zbytkowera - kupca i bankiera, który uratował od śmierci tysiące praskich mieszczan w czasie Rzezi Pragi w 1794. Warto zwrócić uwagę na mieszczącą się pod nr 2 Kamienicę Szeina i Tychońskiego z 1914 roku z charakterystyczną wieżyczką zwieńczoną iglicą i kulką z cynku. Kamienica nr 3, wybudowana została w 1890 roku dla rodziny Sikorskich. Z oryginalnej fasady zachował się niestety tylko balkon. Przy Ząbkowskiej 5 zachowały się oficyny z 1931 roku. W jednej z nich mieści się jeden z najstarszych sklepów muzycznych Warszawy. Można tu kupić m.in. płyty z muzyką hardrockową. Obok, przy Ząbkowskiej 7, piękna, pieczołowicie odrestaurowana kamienica z lat 1878-80. Podwórze tej kamienicy kryje kapliczkę - jedną z wielu w tej części miasta. W podwórzu kamienicy nr 11 odkryto ślady po żydowskim domu modlitwy. Ząbkowska 12 to odrestaurowana posesja. Mimo, iż przed wojną jej właścicielami byli Żydzi, już wtedy jej fasadę zdobiła figurka Matki Boskiej. Pod nr 13 mieści się dom Róży Kwiatkowskiej z lat 1868-70. Dom zachował pierwotną dekorację oraz piękną drewnianą galerię od podwórza. Pod numerem 14 znajduje się parterowy budynek z 1866 roku, najstarszy dom zachowany przy tej ulicy.

PRZEBIEG TRASY

- ☉ Ząbkowska
- ☉ Brzeska
- ☉ Kijowska
- ☉ Markowska
- ☉ Kawęczyńska
- ☉ Otwocka
- ☉ Radzymińska
- ☉ Śnieżna
- ☉ Białostocka

📍 Brzeska - symbol Pragi

Wytyczona w latach osiemdziesiątych XIX wieku, w sąsiedztwie powstałego w 1866 r. Dworca Terespolskiego, zwanego także Brzeskim. Dworzec Terespolski został ostatecznie przemianowany na Wschodni. Pod koniec XIX i na początku XX w. Brzeska otrzymała szeregową zabudowę kamienic połączonych wieloma podwórkami. Ich właścicielami byli w większości Żydzi. Ulica Brzeska, poza skupiskiem starych, pamiętających początek wieku kamienic, to jedno z ostatnich miejsc, gdzie zachował się klimat dawnej Warszawy.

📍 Ponownie do Ząbkowskiej

Przy Kijowskiej 5 znajduje się jeden z najstarszych praskich domów, należący niegdyś do Kolei Terespolskiej (ogromny Dworzec stojący przy ul. Kijowskiej od 1866 roku, zniszczony w czasie wojny). Ulica Markowska, prowadzi z powrotem na Ząbkowską. Przy skrzyżowaniu ulic, pod adresem Ząbkowska 27/31, znajduje się teren zabytkowej fabryki wódek Koneser, zwanej potocznie Monopolem. Wybudowana w stylu gotyckich zamków i fortyfikacji stanowi dziś cenny zabytek budownictwa przemysłowego. Na terenie Konesera mieści się m.in. Teatr Wytwórnia, galeria fotografii Luksfera, oraz galeria Klimy Bocheńskiej.

📍 Kawęczyńska

Podążamy w kierunku rozwidlenia ulic Kawęczyńskiej i Radzymińskiej i obieramy ciągnącą się prosto ulicę Kawęczyńską. Pod numerem 4 w kamienicy z 1912 roku, mieści się sklep Szuflada, mający w asortymencie tysiące drobiazgów, jak również bilety do teatrów. Pamiatkę przemysłowej świetności Pragi stanowi budynek 9/13 - przedwojenne zabudowania fabryczne, gdzie produkowano makaron, farbę drukarską i kondensatory. Pierwszy odcinek ulicy wyłożony jest starym brukem. Pod nr. 16 znajdują się zabudowania praskiej zajezdni tramwajowej z lat 20 XXw., a pod nr 26 - jeden z najstarszych domów drewnianych na Pradze. Drewniana zabudowa była tu powszechna przed wojną. W podwórku nr 39 - niezwykła Willa Świętochowskiego z 1911-12 roku - piętowy dworek, który zaniedbany, popada w ruinę. Do najokazalszych budowli sakralnych na Pradze i w stolicy należy, wybudowana w latach 1907 - 1923, trójnawowa Bazylika Najświętszego Serca Jezusowego. Po zwiedzeniu Bazyliki udamy się na północ, wzdłuż ulicy Otwockiej, przy której stoi kompleks zabudowań szkolnych z 1926 roku. Pod nr 14 znajduje się Centrum Artystyczne Fabryka Trzciny Kompleks artystyczno-edukacyjny utworzony przez Wojciecha Trzcńskiego w dawnej wytwórni marmolady.

📍 Nieznana Radzymińska

Idziemy prosto do ul. Radzymińskiej. Tu, zwróćmy uwagę na znajdujący się w pobliżu wiaduktu pomnik upamiętniający publiczną egzekucję dziesięciu więźniów Pawiaka, która została wykonana przez Hitlerowców w 1943r. Przy biegnącym przez Szmulowiznę odcinku Radzymińskiej mieści się niepozorny dom pod nr 49 będący zabytkiem z I połowy XIX wieku. Dochodzimy do Śnieżnej, przy której są jedynie dwie zabudowane posesje należące pierwotnie do Fabryki Cukrów i Czekolady "Franboli".

Białostocką do Targowej

U wylotu Białostockiej, tuż przy Radzymińskiej dożywają swych dni stare baraki i kamienice. Pod numerem 22 zachowała się tabliczka "Krzysztof Brun i syn". Firma powstała w końcu XVIII wieku, a rozwinęła się w XIX wieku. W roku 1938 posiadała wiele filii w całej Warszawie. Pod nr 4 znajduje się wpisana do rejestru zabytków kamienica Cymermanów z początku wieku. Białostocką, dochodzimy do ulicy Targowej i kończymy spacer.

WYDAWCA

PRASKI PUNKT INFORMACJI
TURYSTYCZNEJ I KULTURALNEJ
INFOPRAGA
WARSZAWA UL. ZĄBKOWSKA 36
TEL. 022 6700156
WWW.INFOPRAGA.COM.PL

